

Aan:
het Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat
Directie Transitie Diepe Ondergrond
t.a.v.
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 19 maart 2024
Ons kenmerk 12/5.4/2024000402
Behandeld door team Water, Bodem & Milieu (0592) 36 55 55
Uw kenmerk : IV-38301
Onderwerp: Adviesverzoek winningsplan Schoonebeek-Gas en SCH-447 (WABO)

Geachte ,

Inleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij BV (hierna: NAM) heeft plannen om de oliewinning uit het olieveld Schoonebeek te hervatten en het productiewater dat vrijkomt bij oliewinning te injecteren in het daar onder liggende gasveld. De hervatting van de oliewinning in Schoonebeek ligt gevoelig. Daarom is het ministerie van EZK een gebiedsproces gestart met drie sporen: het vergunningsspoor, het ontzorgspoor en het bijdragenspoor. Met deze aanpak loopt u vooruit op de implementatie van de contourennota wijziging mijnbouwwet, waarmee u de praktijk van de mijnbouwactiviteiten en de bijbehorende wetgeving wil herzien.

Het ontzorgspoor is als eerste van start gegaan. Doel hiervan is om inwoners en stakeholders te informeren en te betrekken bij de ontwikkelingen en om in te gaan op hun vragen en zorgen. Dit spoor heeft geleid tot een toezeggingenkader van de NAM, wat u mede hebt ondertekend. Momenteel wordt de implementatie voorbereid van dit toezeggingenkader.

Mede onder invloed van de inbreng van burgers en regionale overheden zijn de plannen bijgesteld tot hun huidige vorm, waarvoor de NAM vergunningen heeft aangevraagd. Het huidige plan behelst het boren van vier nieuwe injectieputten, waarvan twee in de gemeente Emmen (locatie SCH-447) en twee in de gemeente Coevorden (locatie SCH-313). De leidingen naar deze putten en de binnenwanden van deze putten worden uitgevoerd in materiaal dat bestand is tegen de corrosieve werking van het productiewater. Hierdoor neemt de kans op lekkages af en behoeven minder mijnbouwhulpstoffen te worden gebruikt. De NAM heeft voor dit plan diverse vergunningaanvragen ingediend.

Vergunningen - adviesvraag

In deze brief adviseren wij u over twee vergunningsaanvragen. Wij hebben ons advies afgestemd met de gemeente Emmen, de gemeente Coevorden en het waterschap Vechtstromen.

1. Op 22 januari 2024 ontvingen wij uw formele verzoek om advies over het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas (uw Zaaknummer: IV-38301). Dit verzoek is ingediend door de NAM. Het betreft een gewijzigd winningsplan waarmee de NAM de gaswinning wil voortzetten uit het gelijknamige gasveld binnen de winningsvergunning Schoonebeek. Momenteel wordt, naast gasproductie, het gasveld ook gebruikt voor de injectie van productiewater dat meekomt met de productie van het Schoonebeek gasveld en uit andere gasvelden.
2. De NAM is voornemens om ook injectiewater afkomstig van de olieproductie uit het Schoonebeek veld te injecteren in het Schoonebeek gasveld. De NAM heeft op 21 april 2023 een verandervergunning ingevolge de wet algemene bepalingen omgevingswet (WABO) aangevraagd, voor injectie van het water afkomstig van de olieproductie op de locatie SCH-447 aan de Beekweg te Emmen (uw zaaknummer: IV-50280). De aanvraag is ingeschreven onder nummer V-44175/OLO 7641649. Op de locatie SCH-447 is het injecteren van productiewater uit gaswinning al vergund door middel van de omgevingsvergunning Schoonebeek-447, DGETM-EM/14054621 van 8 april 2014. De verandervergunning gaat om de verandering van de inrichting, zodat naast het reeds vergunde deel van injectie van productiewater dat vrijkomt bij gaswinning ook injectie van productiewater afkomstig van de oliewinning mogelijk is. De NAM is voornemens twee nieuwe injectieputten te boren op deze locatie.

Wij ontvingen uw verzoek om advies over deze verandervergunning op 13 juli 2023 en hebben u een eerste advies gegeven op 12 september 2023 (ons kenmerk 37/4.4/2023001203). Uw adviesverzoek inzake SCH-447 is ook uitgegaan naar TNO-AGE en het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). De adviezen van deze onafhankelijke organisaties waren ten tijde van uw adviesvraag aan ons nog niet beschikbaar. Wij gaven u daarom ons eerste advies onder voorbehoud van een nadere reactie nadat wij kennis hebben kunnen nemen van de adviezen van TNO-AGE en het SodM. Deze adviezen hebben wij nu ontvangen.

Wij hebben in navolging van TNO-AGE en het SodM de beide aangevraagde vergunningen integraal beoordeeld. Wij hechten er aan dat beide activiteiten, te weten de gasproductie uit het Schoonebeek Gasveld en de injectie van productiewater uit olie- en/of gaswinning in het Schoonebeek Gasveld, los van elkaar alsmede in onderlinge samenhang beoordeeld zijn op veiligheid voor mens en milieu.

Advies SCH-447

De adviezen en opmerkingen in ons advies in september 2023 voor de verandervergunning SCH-447 blijven overeind. Voor de volledigheid herhalen wij ze hier kort:

De winning van koolwaterstoffen en de injectie van productiewater kan alleen plaatsvinden als dit veilig en verantwoord is voor mens en milieu.

Wij adviseren in uw vergunningvoorschrift expliciet op te nemen de gewijzigde ingebruikname van SCH-447 (i.e. het in gebruik nemen van de nieuw te boren injectieputten SCH-4473 en SCH-4474) pas te laten starten als het winningsplan gewijzigd is. De Bodem Risico Analyse geeft aan dat er een verwaarloosbaar bodemrisico is, indien er voor de te installeren onderdelen wordt voldaan aan alle genoemde voorzieningen en maatregelen. Toch adviseren wij u kritisch te kijken naar de voorgestelde "voorzieningen en maatregelen" en monitoring. Omdat het op deze locatie om grote volumes te injecteren water gaat kunnen incidenten toch voor forse bodemrisico's zorgen.

Wij adviseren u om in de vergunning een voorschrift op te nemen dat de verwerking van productiewater periodiek geëvalueerd wordt.

Het gebiedsproces Schoonebeek heeft, via de pijler "ontzorgen" een afsprakenkader opgeleverd. Maak de verwerking van het toezeggingenkader herkenbaar in de vergunningen (zowel bij de WABO-aanvraag, als bij het winningsplan).

De huidige injectieput SCH-597 op de locatie is een herbestemde gasproductieput uit 1995 die water in hetzelfde reservoir injecteert. Onderdeel van het afsprakenkader is het gebruik van nieuwe putten en materialen om het risico van incidenten te minimaliseren. De nieuwe ontwikkelingen geven de mogelijkheid om de waterinjectie van de gasvelden te integreren in de waterinjectie van de oliewinning. Wij adviseren u daarom te overwegen ook de injectie van productiewater uit gaswinning via de nieuwe putten te laten plaatsvinden.

Advies Schoonebeek gasveld

Het meest recente winningsplan voor het Schoonebeek gasveld dateert uit 2011.

Volgens dat winningsplan zou de productie tot eind 2022 lopen. De reden om de wijziging van het winningsplan aan te vragen is dat de NAM langer wil winnen uit het Schoonebeek gasveld. Het gewijzigde winningsplan betreft verlenging van de winningsduur en geen verruiming van het te winnen volume. Tot op heden is 9.752 miljoen Nm³ aardgas uit het Schoonebeek gas voorkomen geproduceerd. De NAM verwacht nog 33 tot 343 miljoen Nm³ aardgas te kunnen winnen.

De aanvraag voor het winningsplan Schoonebeek-Gas voorziet in voortzetting van gaswinning tot eind 2031. De oliewinning en het vrijkomen van productiewater zal dan niet eindigen. Dan ontstaat een situatie van waterinjectie zonder gaswinning.

Wij adviseren u om in de vergunning een voorschrift op te nemen dat de verwerking van productiewater periodiek geëvalueerd wordt. Wij adviseren u daaraan toe te voegen dat de verwerking van productiewater ook geëvalueerd wordt nadat de gaswinning beëindigd is.

Bodemdaling en aardbevingen

De historische en toekomstige bodemdaling veroorzaakt door gas- en oliewinning in het gebied is in totaal maximaal 16 cm. Van deze 16 cm is 12 cm al opgetreden, door de olie- en gaswinning uit het verleden. De extra waterinjectie van het water afkomstig van de oliewinning heeft volgens de NAM een mogelijk dempend effect van ca 2 cm op de totale bodemdaling. In scenario's met deze waterinjectie is de maximale cumulatieve bodemdaling dus 14 cm.

Het optreden van ondiepe autonome bodemdaling als gevolg van het inklinken van klei en/of veenoxidatie in het winningsgebied is groter dan de historische en nog te verwachten diepe bodemdaling door olie- en gaswinning. Wel zorgen beide vormen van bodemdaling voor onrust bij omwonenden, die onder andere vrezen voor gebouwschade.

Bodemdaling als gevolg van gas- en oliewinning wordt gemodelleerd, waarna het model gemonitord wordt middels satellietmetingen en waterpasmetingen. Volgens het actuele meetplan Zuidoost Drenthe wordt de bodemdaling gemonitord met behulp van de InSAR techniek (satelliet-metingen) en eens per vijf jaar gerapporteerd. Op verzoek van de Ontzorgingstafel heeft de NAM toegezegd dat deze frequentie verhoogd wordt: er zal jaarlijks een rapportage opgesteld worden.

Wij adviseren u om in de vergunning een voorschrift op te nemen om jaarlijks te rapporteren over bodemdaling. Daarnaast adviseren wij u het waterpas-meetnet te verdichten met een aantal diep gefundeerde peilmerken, met name in relatief slappe bodems waar op dit moment ondiepe bodemdaling optreedt. Middels diepe peilmerken wordt onderscheid zichtbaar gemaakt tussen ondiepe bodemdaling en diepe bodemdaling.

Boven het Schoonebeek Gasveld zijn drie bevingen geobserveerd. Een vierde beving ten zuiden van het veld is veroorzaakt door gasproductie uit de Duitse gasvelden. De sterkste beving had een magnitude van 1,4 en heeft plaatsgevonden bij Dalerveen op 14 december 2002. Een Seismisch Risico Analyse (SRA) wijst uit dat sterkere aardbevingen niet uit te sluiten zijn, met een mogelijke maximaal realistische magnitude (M_{max}) van $M=3,9$. Het Schoonebeek gasveld behoort hiermee tot de laagste risicocategorie; categorie 1. De kans op schade aan bebouwing als gevolg van een geïnduceerde aardbeving kan echter niet worden uitgesloten. Met waardering nemen wij kennis van een beoogde verfijning van het seismisch meetnet, zodat alle bodemtrillingen groter dan $M=0,5$ worden geregistreerd.

TNO-AGE en het SodM doen in hun adviezen diverse aanbevelingen inzake het (mitigeren van) seismisch risico, waar wij uw aandacht nadrukkelijk op willen wijzen:

SodM:

De NAM zal binnen zes maanden na instemming met het voorliggende winningsplan een geactualiseerd en geïntegreerd Seismisch Risicobeheersplan indienen, met daarin een locatie-specifieke escalatiestructuur voor de seismische risicobeheersing in het Schoonebeek-gasveld en voor de waterinjectie. Waterinjectie vindt alleen plaats met een door de Inspecteur-generaal der Mijnen goedgekeurd Seismisch Risicobeheersplan waarin de locatie-specifieke escalatiestructuur is beschreven voor de seismische risicobeheersing in het Schoonebeek-gasveld en voor de waterinjectie; Waterinjectie vindt alleen plaats in de aanwezigheid van een seismisch meetnetwerk die in de omgeving van het Schoonebeek gasveld bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren (MoC).

TNO-AGE:

TNO-AGE merkt allereerst op dat NAM de nieuwe waterinjectielocaties putten op afstand van bestaande breuken plaatst om het risico op aardbevingen te verminderen een goede mitigerende maatregel is. Indien geïnduceerde seismiciteit onverhoopt plaatsvindt zijn de door NAM voorgestelde onderzoekmaatregelen voldoende aan-nemelijk om de geomechanische oorzaak te verklaren en de kans op geïnduceerde be-vingen te verminderen. Het seismisch netwerk moet voldoende dicht zijn om de locatie van het hypocentrum te bepalen, zodanig dat de oorzaak van eventuele geïnduceerde bevingen verbonden kan worden met de genoemde geomechanische spanningsveran-deringen.

Wij dringen er bij u op aan om alle door het SodM en TNO-AGE voorgestelde voor-schriften over te nemen.

Schade door mijnbouw

Tot slot merken wij dat bewoners nog vele vragen en grote zorgen hebben over de af-handeling van eventuele schade. Heldere en proactieve communicatie over alle aspec-ten van deze gaswinning is een taak voor zowel uw ministerie als de NAM. Dit hebt u ook verwoord in uw Contourennota wijziging Mijnbouwwet. Wij roepen u daarom op vooral actief te blijven bij het ontzorgspoor en, voor zover er nog onbeantwoorde vra-gen zijn, hierop in te gaan. Het gaat immers niet alleen om de feitelijke veiligheid, maar ook om de beleving daarvan.

Bij inwoners van Drenthe bestaat nog steeds onduidelijkheid over waar zij terecht kun-nen met schademeldingen. Ten aanzien van de genoemde zorgen over de afhandeling van eventuele bevingsschade roepen wij u nogmaals op tot het oprichten van één loket voor het melden van (gebouw)schade, waarin de Commissie Mijnbouwschade en het Instituut Mijnbouwschade Groningen samen meldingen ontvangen. Wij vinden het van groot belang dat onze inwoners niet in gecompliceerde juridische trajecten terechtko-men. Schadeafhandeling moet milder, makkelijker en menselijker worden.

Nogmaals, de hervatting van de oliewinning in Schoonebeek kan alleen als het veilig en verantwoord is. Wij wijzen u er, wellicht ten overvloede, graag op dat wij van u ver-wachten dat u deze aanvraag beoordeelt met een integrale blik en alle aspecten zoals benoemd in het gebiedsproces meeneemt in uw afweging.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe